

Р. В. Гайворонський

**ПРАВО НА ВІРНІСТЬ:
ЯК ПОДІЛИТИ СОБАКУ
ТА ЗАЛИШИТИСЯ
ЛЮДИНОЮ**

Харків
«Право»
2026

Гайворонський Р. В.

Г15 Право на вірність: як поділити собаку та залишитися людиною / Р. В. Гайворонський. – Харків : Право, 2026. – 120 с.

ISBN 978-617-8848-55-2

Ця книга – про те, про що ще вчора не говорили в юридичних підручниках: про судові спори щодо домашніх тварин як нову реальність сучасного права.

Вона досліджує, як собака в юридичному конфлікті між колишніми партнерами перетворюється з «об'єкта власності» на центр складного балансу інтересів, емоцій і доказів. Від шлюбних договорів і мирових угод до судових рішень і міжнародних підходів – книга показує повний шлях спору: від побутового конфлікту до процесуальної битви.

Окрему увагу приділено тому, як українські суди поступово відходять від формальної моделі «хто купив – тому і належить» і починають враховувати фактичний догляд, стабільність середовища й добробут тварини. Паралельно розкрито світові тренди – від Франції та Іспанії до американської моделі «Best Interests of the Animal».

Це не просто юридичний аналіз. Це спроба зафіксувати момент, коли право починає змінювати оптику: від речі – до живої істоти, від володіння – до відповідальності, від конфлікту – до регульованої співучасті.

Книга буде корисною юристам, адвокатам, суддям, медіаторам і всім, хто стикався з питанням: як поділити не майно, а живий зв'язок, який не вкладається у класичні юридичні формули.

УДК 342.95(477):351.811.12

ISBN 978-617-8848-55-2

© Гайворонський Р. В., 2026
© ТОВ «Видавничий дім «Право»,
2026

Вступ

Чому «собаче питання» стає дедалі гарячішим у судах?

Ще двадцять років тому судова суперечка за собаку під час розлучення здавалася екзотикою або примхою заможних верств населення. Сьогодні це – масовий тренд, який юристи називають «війнами за опіку над хвостатими».

Причина такої «температури» в судах криється у зміні соціальної ролі тварини. Урбанізація, пізні шлюби та феномен «*fur babies*» (хутряних дітей) перетворили домашніх улюбленців із функціональних помічників (охоронців чи мисливців) на центральні фігури сімейних екосистем. Для багатьох пар собака стає «тренувальним майданчиком» перед народженням дитини або, навпаки, єдиною істотою, що заповнює порожнечу після того, як діти подорослішали.

Коли шлюб руйнується, собака залишається останнім живим зв'язком і водночас найболючішим інструментом маніпуляції. Статистика свідчить: люди готові відмовитися від автомобіля чи дачі, аби лише отримати право одноосібної власності на пса. Суди опинилися в ситуації, коли старі норми права не встигають за новими емоційними реаліями.

Тварина – це член сім'ї чи мікрохвильовка в шерсті?

Тут проходить головний розлом між філософією та правом.

З точки зору філософії та етики, собака – це суб'єкт. Це істота, яка має пам'ять, прив'язаність, здатність відчувати біль і тугу. Жоден власник не скаже: «Я люблю свій телевізор так само, як свого лабратора». Тварина інтегрована в побут як повноправний учасник: вона має своє місце за столом, свій графік відпусток і свій бюджет.

З точки зору чинного Цивільного кодексу України (ЦКУ), ситуація виглядає цинічно. Стаття 180 прямо вказує: до тварин застосовуються правила, встановлені для **майна**. Для правосуддя собака – це об'єкт. Юридично між дорогим диваном і вівчаркою майже немає різниці: і те, й інше було придбано за спільні кошти подружжя, і те, й інше має бути поділено.

Цей когнітивний дисонанс – «член сім'ї вдома» проти «речі в залі суду» – і є головним конфліктом цієї книги. Ми спробуємо розібратися:

1. Як переконати суддю подивитися на собаку не як на «мікрохвильовку в шерсті», а як на живу істоту, не порушуючи при цьому букву закону?

2. Де проходить межа, за якою боротьба за тварину перетворюється на зловживання правом?

3. І чому «правда» в таких справах часто залежить не від того, хто більше любить, а від того, хто краще збирав чеки на корм?

Ця книга – путівник лабіринтами українського правосуддя, де емоції розбиваються об сухі параграфи, але справедливість все ж таки можлива.

Чудово, переходьмо до юридичного фундаменту. У цьому розділі нам важливо показати парадокс: як закон одночасно називає собаку «річчю» і водночас вимагає ставитися до неї «гуманно».

Зміст

Вступ	3
Розділ I. Майно з душею чи об'єкт із паспортом?.....	5
Розділ II. Доказовий десант: як «переграти» суху букву закону	10
Розділ III. Неупередженість суду: як нові норми рятують суддю від ролі «детектива»	20
Розділ IV. Витрати на тварину. Фінансова математика розлучення: від «вартості майна» до «аліментів на пса».....	22
Розділ V. Юридична природа тварини в Україні	25
Розділ VI. Три моделі судового поділу в Україні.....	32
Розділ VII. Позиція Верховного Суду: собака як «об'єкт» з особливим статусом	34
Розділ VIII. Європейські стандарти та процесуальна пасивність суду	39
Розділ IX. Собака в епіцентрі розлучення: психологічна травма та методи її мінімізації.....	41
Розділ X. Мирні стратегії: як не допустити суду за собаку	43
Розділ XI. Собаки-поводирі та службові собаки: особливий правовий статус	47
Розділ XII. Оцінка вартості: як визначити ціну безпородного собаки та чемпіона з родоводом	50
Розділ XIII. Процесуальні битви: від позову до рішення	52
Розділ XIV. Презумпція винуватості доказів: роль суду	62
Розділ XV. Межі судової активності та ризику порушення принципу неупередженості	68
Розділ XVI. Процесуальні межі розгляду спору щодо права на собаку та ризику упередженості суду	71
Розділ XVII. Дитина чи собака? Аналогія права	78
Розділ XVIII. Світові тренди: від «річ» до «член сім'ї».....	85
Розділ XIX. Судова практика: від Харкова до Ужгорода	97
Розділ XX. Як не дійти до суду.....	104

Висновки та додатки	112
Пропозиції щодо зміни законодавства:	
чи потрібен собакам статус «істоти, яка відчуває?	112
Чекліст для власника:	
що робити, якщо партнер погрожує забрати собаку.....	114
Висновок	117

Популярне видання

Гайворонський Руслан Володимирович

ПРАВО НА ВІРНІСТЬ: ЯК ПОДІЛИТИ СОБАКУ ТА ЗАЛИШИТИСЯ ЛЮДИНОЮ

Видається в авторській редакції

Підписано до друку 18.05.2026. Формат 60×84/16.
Ум. друк. арк. 7. Обл.-вид. арк. 4,2. Тираж 100 пр. Зам. № 676

ТОВ «Видавничий дім «Право»,
вул. Харківських Дивізій, 11/2, м. Харків, Україна
Для кореспонденції: а/с 822, м. Харків, 61023, Україна
Тел.: (050) 409-08-69, (067) 574-81-20

Вебсайт: <https://pravo-izdat.com.ua>

Е-mail для замовників послуг: verstka@pravo-izdat.com.ua

Е-mail для покупців: sales@pravo-izdat.com.ua

Свідоцтво суб'єкта видавничої справи ДК № 8024 від 05.12.2023

Виготовлено ТОВ «Промарт Плюс»,
вул. Весніна, 12, м. Харків, 61023, Україна
Тел. (097) 445-07-79

Свідоцтво суб'єкта видавничої справи ДК № 8388 від 16.07.2025